

Literaturanmeldelser.

Der er i de sidste Aar udkommet flere *nye Udgaver af gamle geografiske Skrifter*, paa hvilke Opmærksomheden vistnok bør henledes.

Den vigtigste af disse er Beazley, *The text and versions of John de Plano Carpini and William de Rubruquis*, London 1903. Beazley gengiver heri Beretningen om de mærkelige Rejser, som er foretagne af disse Mænd i det 13. Aarhundrede til de af Mongolerne beherskede Lande, og som ere omtalte i en Literaturanmeldelse i *Geografisk Tidsskrift* 16. Bind. S. 265 flg. Han har lagt til Grund den latinske Tekst, som den er trykt første Gang af Richard Hakluyt 1598, og han meddeler tillige den engelske Oversættelse, som den Gang ledsagede denne. Hertil er der knyttet en Række Noter eller en Slags Commentar, i hvilken Beazley fremdrager Varianterne af de forskellige Haandskrifter, ialt 5, som indeholde Beretningerne, og blandt hvilke der findes et hidtil ubemærket fra Slutningen af det 13. eller Begyndelsen af det 14. Aarhundrede, som Beazley har fundet i Corpus Christi College i Cambridge, og som han har skænket en særlig Omtale i *The geographical Journal* for December 1902. Sammen med Beretningerne om Carpinis og Rubruquis Rejser har Beazley fremdraget Beretninger om enkelte andre Rejser, hovedsagelig foretagne af Engleske i meget gammel Tid og alt tidligere trykte.

Næst efter det foregaaende bør nævnes Sarnow og Trübenbach, *Mundus novus, Ein Bericht Amerigo Vespuccis an Lorenzo de Medici über seine Reise nach Brasilien in den Jahren 1501/02. Strassburg in Elsass 1903*. Dette lille Skrift, hvis egentlige Indhold kun omfatter 4 Sider, er i Facsimile gengivet efter et nylig fundet, senest 1505 i Rostock trykt Eksemplar, der nu tilhører Stadsbibliotheket i Frankfurt a. M. Skriftet eller Brevet har oprindeligt været affattet paa italiensk, men det er gaaet tabt i denne Affattelse, og det er en latinsk Oversættelse, som her fremtræder, trykt første Gang i Paris 1503 og snart derefter i forskellige tyske Byer, saaledes ogsaa i Rostock 1505.

I Forbindelse med de foregaaende kan nævnes Dr. Hermann Knust, *El libro de Marco Polo*, Leipzig 1903, Det er en Gengivelse af Marco Polos berømte Rejseværk, saaledes som dette findes paa spansk i et med stor Omhu forfærdiget Pergamentshaandskrift fra det 14. Aarhundrede i Escoriales Bibliotek. Til selve Hovedværket er der knyttet en Indledning, i hvilken Udgifterne

omstændelig gør Rede for Marco Polos Betydning for den Omændring i Opfattelsen af Landenes Udseende, der efterhaanden gav sig til Kende i Kortene fra det 14. og 15. Aarhundrede.

Emil Madsen.

Katalog der Bibliothek der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin. Paa Foranstaltning af Bestyrelsen for G. f. E. er der af Dr. Paul Dinse udarbejdet et nyt Katalog over Selskabets Bibliothek, der indeholder over 9000 Bd. geografisk Literatur. Det 925 store Oktavsider stærke Bind er særdeles praktisk ordnet, saaledes at man hurtigt finder, hvad man ønsker, idet hvert Land, Provins, Øgruppe etc. har sit Kapitel, der indeholder den Literatur, som knytter sig til dem. Værket har ikke alene Interesse for dem, der ønske at arbejde i selve Bibliotheket, men vil tillige være særdeles velkomment for enhver Geograf og Ven af Geografien, da man her finder anført en væsentlig Del af den bedste geografiske Literatur, ordnet paa en let overskuelig Maade.

O. Olufsen.

Af Museumsdirektør i Para i Brasilien Professor Dr. E. A. Göldi er for kort Tid siden udsendt første Del af en Samling kolorerede Farvetryk indeholdende Oversigt over Amazonflodens Fugleverden. Værket, der kommer til at bestaa af tre saadanne Dele, er meget smukt udført, og bl. a. meget interessant derved, at disse Egenes pragtfulde Fugle ere bragte i naturtro landskabelige Omgivelser.

O. Olufsen.

Geographen-Kalender 1904/1905. Hos Justus Perthes i Gotha og under Redaktion af Dr. Hermann Haack er anden Aargang af *Geographen-Kalender* udkommet i samme bekvemme Format og samme tiltalende Udstyrelse som dens første Aargang. Geografer af Fag og Venner af Geografien kunne kun med Glæde hilse denne Kalenders Fremkomst. De Forventninger, man stillede til den efter dens første Aargang at dømme, ere ikke blevne skuffede med anden Aargang. Den synes tværtimod at udvikle sig til at blive en uundværlig Bog for alle geografisk Interesserede, og det er vistnok ikke for meget sagt, at intet andet Fag har et saa nyttigt Værk til Disposition. Den

første Aargang indeholdt t. Eks. 5000 Geografers nøjagtige Adresse i hvilken Krog af Verden de end have deres Hjemstavn, og anden Aargang bringer nu Meddelelser om 3000 geografiske Selskaber og Institutioner; heri tillige indbefattet de geografiske Hjælpevidenskabers Sæde i vid Forstand, saasom alle astronomiske Observatorier, geologiske og topografiske Institutioner, meteorelogiske Observatorier, ethnografiske Samlinger, Missionsanstalter, naturvidenskabelige og koloniale Museer, Akademier og Universiteter etc. I Bogen findes et meget nyttigt Kalendarium, hvor mange Spørgsmaal, som man ellers maa søge besvarede rundt om i forskellige Værker, bekvemt finde deres Løsning; endvidere de Verdensbegivenheder der i Aaret 1903 have grebet ind paa Geografiens Omraade, de geografiske Forskningsrejser, den geografiske Literatur, Liste over afdøde Geografer, Fortegnelse over Forlag, der væsenlig befordre den geografiske Literatur, samt Posttariffer og 16 Oversigtskort over de geografiske Forskers Operationsfelter m. m. Kalenderens første Side begynder med et smukt Billede af Englands mest bekendte nulevende Geograf Sir Clements Markham.

Man maa haabe, at Redaktør og Forlægger maa finde den fornødne Støtte i de interesserede Krese, saaledes at Værket stadig kan fortsættes og udvikle sig ad den Vej, det har indslaaet.

O. Olufsen.

Zwei Jahre unter den Kannibalen der Salomon-Inseln. von Carl Ribbe 1903. Forfatteren, der har berejst og beskrevet mange andre Dele af Jorden, har opholdt sig i fire Aar paa forskellige Øer i det stille Ocean, og deraf to Aar paa Salomonsøerne, der tilhøre Tyskland, men besøges mest af Englændere og Amerikanere. Flere Indfødte kunne tale lidt engelsk. Han giver i en Bog paa c. 350 Sider (st. Oktav) en Skildring af, som han siger, sine Rejseoplevelser og Land og Folk. Hovedtitlen kunde tyde paa et med lette Pennestrøg affattet journalistisk Rejseeventyr, men det er i Virkeligheden en gedigen Bog, der navnlig har Interesse i ethnografisk Henseende.

Øerne ligge i Hovedsagen imellem 5—10° s. Br. og 155—160° ø. Lgd. Grw; de fleste af dem ere lave og flade, og flere hæve sig kun nogle Meter over Havet. Et Par mindre, Alu og Fauro, opvise dog Højder paa indtil 590 Meter, og paa Nordvestkysten af den største Ø, Bougainville, findes en enkelt Bjærgtop paa 3070 Meter Højde. Det er Vulkanen Balbi, der vel nu ikke er i Virksomhed, men som under Forfatterens Ophold paa Øen dog af og til udstødte Røg-

sojler; ligeledes oplevede han flere lette Jordrystelser. Øerne ere i Hovedsagen alle Koralløer, og Dannelsen af nye Øer finder stadig Sted. Det er meget forfriskende at følge Forfatteren paa hans Sejlture omkring i Farvandene imellem de af et behageligt Klima og en tropisk Vegetation begunstigede Øer, hvor evropæiske Kolonister og Handlende, mest fra deres Skibe, købslaa med de Indfødte.

En bestemt Veksling af Aarstider i en tør og en regnfuld Periode finder ikke Sted; thi baade under Nordvest- og Sydøstmønsumen veksle smukke Dage med regn- og stormfulde. De paa Kysterne af Australien saa frygtede Hvirvelvinde naa sjælden til Salomonsøerne. Temp. er næsten altid imellem 20 og 30° C., og man har sjælden Grund til Klage over Hede paa Grund af de friske Søbriser.

De indfødte Insulanere beskrives som lumske og forræderiske, og Evropæerne maa altid være paa deres Post overfor dem. Kannibalsmen er udbredt paa flere af Øerne, og den grusomme Skik, ved Brændingen af Høvdingers Lig, at kaste bundne Slavekvinder paa Baalet og brænde dem levende sammen med Liget er almindelig. Ligeledes ofres Mennesker, naar det er besluttet at bygge en Krigskano.

Sagopalmen er de Indfødtes vigtigste Nytteplante, og mange Steder bestaar deres Føde næsten udelukkende af Sago; derefter kommer Kokosnøden, der opkøbes i Mængde af Evropæerne. Vaaben og Ammunition udøve en særlig Tiltrækning paa de Indfødte, og for sligt sælger Insulaneren sine Gudebilleder, sine Kvinder og Døtre. Evropæiske Tøjer og Tobak ere ellers et vigtigt Tuskmiddel.

Forfatteren, der er Videnskabsmand, giver en indgaaende Beskrivelse af de Indfødtes Redskaber, og Vaaben og af Forfærdigelsen af dem, af deres Sæder og Skikke, Sagn, Æventyr og Sange, hvoraf mange ere særdeles interessante. I denne Henseende egner Bogen sig til Anvendelse som ethnografisk Leksikon, da den for Størstedelen er Resultatet af Selvoplevelser. I sproglig Henseende er der anstillet Sammenligning imellem flere forskellige Dialekter, der opvise store Afvigelser fra hverandre fra de forskellige Øer. Bogen indeholder tillige en Del antropometriske Maalinger og er forsynet med talrige Illustrationer, hvoraf dog flere i Henseende til Udførelsen lade noget tilbage at ønske, men det skader ikke i nogen væsentlig Grad, da Indholdet er særdeles læseværdigt baade for Fag- og Lægmanden.

Bogen er forsynet med tre tydelige Oversigtskort.

O. Olufsen.